

Irak – familjerätt och vårdnad

Om rapporten

Denna rapport är skriven i enlighet med [EU:s allmänna riktlinjer för framtagande av landinformation \(2008\)](#). Den är en opartisk presentation av tillförlitlig och relevant landinformation avsedd för handläggning av migrationsärenden.

Rapporten bygger på noggrant utvalda informationskällor. Alla källor refereras med undantag för beskrivning av allmänna förhållanden eller där Lifos expert är en källa, vilket i så fall anges. För att få en så fullständig bild som möjligt bör rapporten inte användas exklusivt som underlag i samband med avgörandet av ett enskilt ärende utan tillsammans med andra källor.

Informationen i rapporten återspeglar inte Migrationsverkets officiella ståndpunkt i en viss fråga och Lifos har ingen avsikt att genom rapporten göra politiska eller rättsliga ställningstaganden.

Lifosrapport: Irak – familjerätt och vårdnad

15 augusti 2018, version 1.0

Lifos – Center för landinformation och landanalys inom migrationsområdet

© Migrationsverket (Swedish Migration Agency), 2018

Publikationen kan laddas ner från <http://lifos.migrationsverket.se/se>

Innehåll

1. English summary /Sammanfattning	4
2. Inledning	4
3. Irakisk familjerätt	5
4. Äktenskapskontrakt.....	5
4.1. Reguljärt äktenskap	5
4.2. Avvikande äktenskap	6
4.2.1. Tidsbegränsat äktenskap	6
4.2.2. Sedvanligt äktenskap.....	6
4.3. Verkningslöst äktenskap.....	7
5. Vårdnad inom familjerätten	7
5.1. Tillskrivning av faderskap.....	8
5.2. Vårdnad för barn inom avvikande äktenskap.....	8
5.3. Vårdnad för barn inom verkningslösa/utanför äktenskap	9
6. Lifos kommentar	9
Källförteckning	11

1. English summary / Sammanfattning

The majority of the information attributed to the report derives from the Iraqi Personal Status Law No. 188 (1959) with Sharia as its main source of legislation. However, due to the nature of regulation sources in Iraq, some of the regulations presented are based on the different Islamic schools of jurisprudence.

The report focuses on the different categories of marriage contracts and their effects on custody, mainly according to Sharia law and The Iraqi Personal Status Law No. 188 (1959). The regulation of custody of children born to out of wedlock or to an unknown father is dealt with briefly in this report. However, given the stigma associated with extramarital relationships, a practice which is prohibited as well as it is socially unacceptable, written information on the subject is limited and therefore not fully attainable. This should be considered when referring to country information in the assessment migration related claims.

Primary conclusions presented in this report are: 1) the difference between custody and guardianship, where custody is considered to be caretaking and nursing held by female only, while other custody related tasks fall under a guardianship role, solely ascribed to the father or a male family member, in the father's absence, 2) the difference between valid, irregular and void marriage contracts and their effect on the subject of custody, and 3) Custody for children born outside wedlock is determined by calculating the pregnancy period in relation to the parents' sexual encounter.

2. Inledning

Denna rapport om vårdnad av barn i Irak har tagits fram efter förfrågan från Migrationsverkets Medborgarskapsenhet. Berörda enheter har efterfrågat information om vårdnadsregler i ett antal frekvent förekommande ursprungsländer, varav Irak utgör ett.

Denna rapport ämnar således redogöra för de rättsliga riktlinjerna avseende vårdnadsfrågor i Irak, främst utifrån ett generellt perspektiv utan djupare genomgång av de familjerättsliga lagar som reglerar alla religiösa grupper i Irak. Vidare redogör rapporten för de olika äktenskapsformerna, samtidigt som den tydliggör omständigheter som faller utanför gällande regelverk, såsom vårdnad för barn födda utanför formella äktenskapskontrakt. Rapporten berör emellertid inte de bakomliggande omständigheterna till uppkomsten av de olika äktenskapsformerna.

Informationen har hämtats från öppna källor och endast uppgifter som kan tillskrivas det aktuella temat har refererats. De sociala konsekvenserna och stigmatiseringen som tillskrivs utomäktenskapliga relationer gör det svårt att hitta tillgänglig och detaljerad information om ämnet. Informationen gör således inte anspråk på att vara uttömmande och bör inte tillmätas exklusivt bevisvärde i samband med avgörandet av ett enskilt ärende.

3. Irakisk familjerätt

Den irakiska familjerätten är reglerad i personstatuslagen (*Qanoon Alahwal Al-Shakhsiyah*) lag nummer 188 från 1959. Muslimska *sharia* präglar och utgör en primär källa för familjerätten. Enligt artikel 2 och punkt 1 inom irakisk familjerätt framkommer det att ”bestämmelserna i denna lag gäller alla irakier utom för dem som är undantagna enligt en särskild lag”.¹ De undantagna är icke-muslimer som har egna bestämmelser och domstolar.²

Källor som det amerikanska utrikesdepartementet, Human Rights Watch samt Open Democracy ger en grundlig redovisning av irakisk familjerätt. Lagstiftningen omfattar både sunnitisk och shiitisk rättspraxis. Lagstiftningen ligger således till grund för hantering av samtliga familjeförhållanden oavsett kön, etnicitet, ursprung eller religiös tillhörighet. Domstolarna som hanterar familjeförhållanden kan vara civila eller religiösa. Erkända icke-muslimska grupper såsom t.ex. kristna, yazidier och judar har således egna domstolar och konstitutionell rättighet att varken söka sig till civil domstol eller shariadomstol. Oavsett domstolens karaktär tillämpas familjerätten i familjerättsliga frågor.³

4. Äktenskapskontrakt

Sharialagstiftningen delar äktenskapskontrakt i tre kategorier: reguljärt, avvikande och verkningslöst. Reguljära (*sahih*) äktenskapskontrakt är lagliga och korrekta medan avvikande (*fasid*) och verkningslösa (*batel*) äktenskapskontrakt är legalt bristfälliga respektive helt ogiltiga.⁴ Samtliga kategorier förekommer i varierande utsträckning i Irak och påverkar parternas rättigheter och skyldigheter, såsom vårdnad av barn.

4.1. Reguljärt äktenskap

Ett reguljärt äktenskapskontrakt uppfyller alla väsentliga förutsättningar och villkor för dess ingående och giltighet.⁵ Enligt irakisk lag är äktenskapet ett kontrakt mellan en man och en kvinna som uppfyller gällande krav och villkor.⁶ För att ett äktenskap ska anses vara giltigt ska båda parter ha fyllt 18 år och vara mentalt friska. Undantag kan göras för personer i åldrarna 15–17

¹ *Iraqi Law № (188) of the year 1959/ Personal Status Law and amendments*, http://gipi.org/wp-content/uploads/2009/01/iraq_personal_status_law_1959_english_translation.pdf [hämtad 2018-07-26]

² Rapporten har inte i avsikt att gå genom alla religiösa grupper i detalj utan fokuserar på den största gruppen.

³ US Department of State, *2016 Report on International Religious Freedom - Iraq*, 2017-08-15, <https://www.state.gov/documents/organization/269136.pdf> [hämtad 2018-07-26]; Human Rights Watch, *Iraq: Parliament Rejects Marriage for 8-Year-Old Girls*, 2017-12-17, <https://www.hrw.org/news/2017/12/17/iraq-parliament-rejects-marriage-8-year-old-girls> [hämtad 2018-07-26]; Open Democracy, *Iraqi feminists mobilise against sectarian laws*, 2017-06-15, <https://www.opendemocracy.net/north-africa-west-asia/zahra-ali/iraqi-feminists-mobilise-against-sectarian-laws> [hämtad 2018-07-26]; Canada: Immigration and Refugee Board of Canada (IRB), *Iraq: Inter-sect marriage between Sunni and Shia Muslims, including prevalence; treatment of inter-sect spouses and their children by society and authorities, including in Baghdad; state protection available*, 2018-01-29, <https://www.ecoi.net/en/document/1424676.html> [hämtad 2018-07-26]

⁴ Jamal J. Nasir, *The Status of Women under Islamic Law*, 1990, Graham and Trotman, s. 34

⁵ *ibid*

⁶ *Iraqi Law № (188) of the year 1959/ Personal Status Law and amendments*, art. 2

år samt för personer med nedsatt mental kapacitet, vilket avgörs av domaren i det enskilda ärendet.⁷ För att äktenskapskontraktet ska vara legalt behövs ett samtycke från ingående parter och kvinnans vårdnadshavare (*wali*), närvaro av två vittnen samt registrering i domstol.⁸

4.2. Avvikande äktenskap

Ett avvikande äktenskapskontrakt uppfyller de grundläggande villkoren, med undantag för villkoren som berör äktenskapsvaliditet, såsom närvaro av vittnen. Nedan belyses några exempel på avvikande kontrakt.

4.2.1. Tidsbegränsat äktenskap

Tidsbegränsat äktenskap förekommer bland shiamuslimer. Detta kontrakt sluts oftast av parter som önskar upprätta temporära nöjesrelationer (*mutaa*)⁹. Det anses av shiamuslimer vara giltigt om följande villkor uppfylls:

1. Tydlig tidsram för äktenskapet: dag, månad eller år.
2. Specifik hemgift.^{10,11}

Tidsbegränsat äktenskap förekommer inte bland sunnimuslimer då det anses upprättat på felaktiga grunder.¹²

4.2.2. Sedvanligt äktenskap

Sedvanligt (*urfi*) äktenskap förekommer bland sunnimuslimer. Det finns främst två typer av sedvanliga äktenskap, där den ena anses avvikande och den andra verkningslöst, enligt nedan:

1. Äktenskap som uppfyller samtliga villkor men saknar offentlig utlysning, alternativt registrering i domstol, anses vara ett avvikande äktenskap. Att inte få äktenskapet officiellt dokumenterat eller registrerat kan leda till att kvinnan förlorar rättigheter förknippade med bland annat arv och vårdnad.¹³
2. Äktenskap som sluts i hemlighet, där kvinnan ej erhållit vårdnadshavarens (*wali*) medgivande¹⁴, anses vara verkningslöst eftersom vårdnadshavarens samtycke är ett av giltighetsvillkoren i ett äktenskapskontrakt.

⁷ *Iraqi Law № (188) of the year 1959/ Personal Status Law and amendments*, art. 7–8

⁸ *Iraqi Law № (188) of the year 1959/ Personal Status Law and amendments*, art. 10

⁹ Islam and Islamic laws (online Gernal), *Mutta Marriage or Temporary Marriage Contract in Shia Islam*, 2010-12-18, <http://www.islamlaws.com/mutta-marriage-temporary-marriage-contract-in-shia-islam/> [hämtad 2018-07-26]

¹⁰ Det kan vara en summa pengar, en ägodel eller dylikt.

¹¹ Nasir, s. 17

¹² Nasir, s.16

¹³ Islam question and answer, *Mut'ah marriage and 'urfi marriage*, 2018-07-26, <https://islamqa.info/en/45663> [hämtad 2018-07-26]

¹⁴ Skillnaden mellan vårdnadshavare och omsorgshavare beskrivs under vårdnadsektionen. En vårdnadshavare är alltid en man.

4.3. Verkningslöst äktenskap

Verkningslöst äktenskap uppfyller inte grundläggande förutsättningar och villkor för dess ingående och giltighet, såsom brist på samtycke från en av parterna i äktenskapet.¹⁵

5. Vårdnad inom familjerätten

I familjerätten görs det skillnad på vårdnad (*wilaya*), omsorg (*hadana*) och förmyndarskap (*wisaya*). Så länge föräldrar ingått ett reguljärt äktenskap har de delad omsorg för barn. Vårdnadsfrågan aktualiseras först när föräldrar skiljer sig, eller i fall som rör avvikande och verkningslösa äktenskapskontrakt.

1. Vårdnadshavare (*al-wali*) företräder och ansvarar för barns ekonomiska och juridiska angelägenheter till de fyller 18 år, i vissa fall 15 år. Fadern är alltid vårdnadshavare, varefter denna roll tillfaller barnets farfar. Vid frånvaro av far och farfar överlåts vårdnaden till en annan manlig släkting, efter beslut i shariadomstol. Endast mannen uppbär rollen som vårdnadshavare. I fall där modern är familjeförsörjaren anser vissa källor att det finns utrymme för henne att dela vårdnad med mannen.¹⁶
2. Omsorgshavare (*al-hadineh*) ansvarar för fostran, trygghet och omvårdnad av barn. Under reguljärt äktenskap föreligger delad omsorg mellan parterna. Vid skilsmässa tillfaller omsorgen modern, barnen bor således hos modern fram till det att pojken fyller 13 år och flickan 15 år.
3. Förmyndare (*al-wasi*) företräder och ansvarar för barns ekonomiska angelägenheter vid frånvaro av ovan nämnda vedertagna vårdnadshavare, vid exempelvis dödsfall eller dylikt. Beslut om förmyndarskap avgörs i shariadomstolar.

Irakisk familjelagstiftning tillmäts vara en av de mer progressiva i arabvärlden.¹⁷ Vårdnaden för barn vid reguljära äktenskapskontrakt tillämpas i enlighet med artikel 57 i familjerättslagen, vilket sammanställts och översätts i nio punkter nedan. Punkt 6 och 9a bedöms vara av mindre betydelse för det aktuella temat och har därför uteslutits:

1. Modern har vid äktenskap och skilsmässa rätt till omsorg och uppfostran av barnet, om inte barnets bästa riskeras.

¹⁵ Nasir, s. 34

¹⁶ Rafiq, Aayesha, "Child Custody in Classical Islamic Law and Laws of Contemporary Muslim World (An Analysis)", 2014, *International Journal of Humanities and Social Science*, http://www.ijhssnet.com/journals/Vol_4_No_5_March_2014/29.pdf [hämtad 2018-07-26]

¹⁷ Kelsey Cherland, Claremont McKenna College, *The Development Of Personal Status Law In Jordan & Iraq*, 2014, http://scholarship.claremont.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1926&context=cmc_theses [hämtad 2018-07-26]

2. Omsorgshavaren ska vara myndig samt ha kapacitet att ta hand om barnet. Moderns omsorgs rätt gäller i det fall hon ingår nytt äktenskap.
3. Underhållsbidraget bestäms av domstol vid tvister.
4. Fadern har översyn av barnets utbildning och fostran fram tills barnet är 10 år gammal. Möjlighet till förlängning finns genom ett beslut från domstolen om behovet föreligger. Barnet har dock sin hemvist enbart hos sin omsorgshavare.
5. När barnet fyllt 15 år har hen möjlighet att själv välja sin hemvist hos någon av föräldrarna, alternativt hos någon i slakten, fram tills det fyllt 18 år.
7. Ifall modern till barnet avlider eller inte uppfyller något av villkoren för omsorg, överförs ansvaret till fadern, såvida det inte strider mot barnets intresse. I det fallet förs ärendet till domstolen som tillsätter en lämplig omsorgshavare.
8. Om ingen förälder är tillgänglig utser domstolen en annan lämplig omsorgshavare.
- 9b. Modern kan behålla omsorgen av sitt barn om hon ingår nytt äktenskap, förutsatt att hon uppfyller följande villkor:
  1. Att modern uppfyller de grundläggande kraven för omsorg;
  2. Att domstolen övertygats att barnet inte kommer till skada vid sitt uppehälle hos sin moder;
  3. Att styvfadern inger ed att ta hand om barnet och att inte förorsaka barnet skada.
- 9c. Ifall styvfadern underlåter att uppfylla sina förpliktelser i enlighet med punkt 3 kan detta föranleda domstolen att skilja barnet från modern.

Vidare är det värt att notera att enligt irakisk strafflag, artikel 381–382, är det straffbart att neka utsedd omsorgshavare omsorgen för barnet, oavsett om det gäller moder, fader eller farföräldrar.¹⁸

5.1. Tillskrivning av faderskap

För att kunna reglera frågan om vårdnad och omsorg av barn är det viktigt att bemöta frågan om tillskrivning av faderskap, vilket skiljer sig för barn födda inom avvikande äktenskap och verkningslösa/utanför äktenskap.

5.2. Vårdnad för barn inom avvikande äktenskap

Inom avvikande äktenskap ska tillskrivning av faderskap som regel ta hänsyn till datum för konception och inte datum på äktenskapskontrakt. Ett barn som föds sex till nio månader efter konception ska tillskrivas maken och kommer att åtnjuta samtliga rättigheter. Inget barn kan tillskrivas en fader om det föds tidigare än sex månader efter konception, oavsett datum på äktenskapskontrakt.¹⁹

¹⁸ Shabaket Al-Qawanin Al-Arab, *Barnets vårdnad enligt Irakisk familjerätt (Hadanet altefil fi altashri'a aliraki)*, 2015, <https://www.law-arab.com/2015/05/Child-Custody.html> [hämtad 2018-07-26]; Översättning från arabiska till svenska är genomfört av rapportens författare som inte är en auktoriserad tolk.

¹⁹ Nasir, s. 112

5.3. Vårdnad för barn inom verkningslösa/utanför äktenskap

Utgångspunkten inom sharia är att samlag utanför äktenskapet (*zinaa*) anses olagligt och är oacceptabelt i muslimska samhällen, därav brist på laglig praxis i frågan.

I den irakiska brottsbalken framkommer att "Sexual Violence Crimes in the Penal Code are [...] Sexual intercourse with a woman outside marriage/anal sex with consent: Article 394(1) 'Any person who, outside of marriage, has sexual intercourse with a woman with her consent or commits buggery with a person with their consent'.²⁰

Trots känsligheten kring *zinaa* föreligger en viss reglering som har som avsikt att skydda barnets intressen.²¹

Enligt J. Nasir tillskrivs inte faderskap till barn födda utom äktenskapet, då barnet tillkommit till följd av en utomäktenskaplig relation (*zinaa*).²² Föräldraskapet tillskrivs i detta fall enbart modern, vilket innebär att barnets vårdnad tillfaller modern.²³ Detta bekräftas även av "The Permanent Committee for Islaamic Research and Fataawa" (*Fataawa al-Lajnah al-Daa'imah*) i sitt dokument (20/387) på webbplatsen Islam question and answer, där det bland annat framkommer att:

"The correct scholarly view is that the child is not to be attributed to the man who had intercourse with the woman, unless intercourse took place within the framework of a valid or invalid marriage or something that may be taken as a marriage contract or concubinage or something that may be taken as concubinage. In such cases, the child may be attributed to the man who had intercourse with the woman, and they may inherit from one another. But if it was a case of zina then the child cannot be attributed to the zaani. Based on that, he cannot inherit from him."²⁴

6. Lifos kommentar

Irak är ett land som är känt för sin komplexa samhällsstruktur som består av olika religioner, sekter, minoriteter samt klaner. Komplexiteten sträcker sig därför även till familjerelationer och vårdnadsfrågor. Regleringen kring familjerätt härstammar från skrivna och oskrivna lagar, normer och sedvanor. Viktigt att belysa i sammanhanget är att samborelationer och barn födda utanför äktenskapet inte är ett spritt fenomen i Irak, vare sig dessa ingåtts

²⁰ REDRESS, *Supplement to the International Protocol on the Documentation and Investigation of Sexual Violence in Conflict: Guidance for Practitioners in Iraq*, mars 2018, s.16 <http://www.refworld.org/docid/5ac785c04.html> [hämtad 2018-07-26]

²¹ Dar Al-Ifta Al-Missriyyah, *If a child is conceived before marriage, is he or she entitled to share in their father's inheritance when he dies?*, odaterad, <http://www.dar-alifta.org/Foreign/ViewFatwa.aspx?ID=8309> [hämtad 2018-07-26]

²² Nasir, s. 108

²³ Islam question and answer, *Attribution of an illegitimate child and rulings that result from that*, 2010-01-12, <https://islamqa.info/en/85043> [hämtad 2018-07-26]

²⁴ *ibid.*

genom, eller är ett resultat av, religiösa ceremonier eller traditionella sedvanor. Kvinnor med barn utanför en reglerad relation kan utsättas för svåra juridiska konsekvenser samt samhällsförtryck, till exempel hedersrelaterat våld, samhällsförnedring samt isolering från sociala högtider och evenemang. Detta är omständigheter som enligt Lifos bör tas i beaktande vid vårdnadsfrågor gällande barn födda utanför en reglerad relation.

Källförteckning

Elektroniska källor

(Alla länkar kontrollerades 2018-07-26)

Canada: Immigration and Refugee Board of Canada (IRB), *Iraq: Inter-sect marriage between Sunni and Shia Muslims, including prevalence; treatment of inter-sect spouses and their children by society and authorities, including in Baghdad; state protection available*, 2018-01-29,

<https://www.ecoi.net/en/document/1424676.html>

Dar Al-Ifta Al-Missriyyah, *If a child is conceived before marriage, is he or she entitled to share in their father's inheritance when he dies?*, odaterad,

<http://www.dar-alifta.org/Foreign/ViewFatwa.aspx?ID=8309>

Human Rights Watch, *Iraq: Parliament Rejects Marriage for 8-Year-Old Girls*, 2017-12-17,

<https://www.hrw.org/news/2017/12/17/iraq-parliament-rejects-marriage-8-year-old-girls>

Iraqi Law № (188) of the year 1959/ Personal Status Law and amendments,

http://gipi.org/wp-content/uploads/2009/01/iraq_personal_status_law_1959_english_translation.pdf

Islam and Islamic laws (online Gernal), *Mutta Marriage or Temporary Marriage Contract in Shia Islam*, 2010-12-18,

<http://www.islamlaws.com/mutta-marriagetemporary-marriage-contract-in-shia-islam/>

Islam Question and Answer, *Mut'ah marriage and 'urfi marriage*, 2018-07-26, <https://islamqa.info/en/45663>

Islam question and answer, *Attribution of an illegitimate child and rulings that result from that*, 2010-01-12,

<https://islamqa.info/en/85043>

Kelsey Cherland, Claremont McKenna College, *The Development Of Personal Status Law In Jordan & Iraq*, 2014,

http://scholarship.claremont.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1926&context=cmc_theses

Open Democracy, *Iraqi feminists mobilise against sectarian laws*, 2017-06-15,

<https://www.opendemocracy.net/north-africa-west-asia/zahra-ali/iraqi-feminists-mobilise-against-sectarian-laws>

Rafiq, Aayesha, “Child Custody in Classical Islamic Law and Laws of Contemporary Muslim World (An Analysis)”, 2014, *International Journal of Humanities and Social Science*,

http://www.ijhssnet.com/journals/Vol_4_No_5_March_2014/29.pdf

REDRESS, *Supplement to the International Protocol on the Documentation and Investigation of Sexual Violence in Conflict: Guidance for Practitioners in Iraq*, mars 2018, <http://www.refworld.org/docid/5ac785c04.html>

Shabaket Al-Qawanin Al-Arab, *Barnets vårdnad enligt Irakisk familjerätt (Hadanet altifil fi altashri’a aliraki)*, 2015,

<https://www.law-arab.com/2015/05/Child-Custody.html>

US Department of State, *2016 Report on International Religious Freedom - Iraq*, 2017-08-15,

<https://www.state.gov/documents/organization/269136.pdf>

Tryckta källor

Jamal J. Nasir, *The Status of Women under Islamic Law*, 1990, Graham and Trotman

Om Lifos

Lifos är ett center för landinformation och omvärldsanalys. Vi samlar in, analyserar och upprätthåller expertkunskap om länder och regioner från vilka människor söker sig till Sverige.

Lifos mission: Lifos är ett expertorgan, vilket agerar opartiskt och proaktivt för att bidra till rättssäkra och effektiva migrationsprocesser genom tillförlitlig, relevant och lättillgänglig landinformation och omvärldsanalys.

Migrationsverket • 601 70 Norrköping

gb-lifos@migrationsverket.se

<http://lifos.migrationsverket.se> • www.migrationsverket.se